

niet wensch te conformeren aan de besluiten door Uwe Synode genomen. Daarvoor is mij de eenheid van de kerk van Christus te lief. Ik wil niet aan scheuring meewerken. Het is dan ook daarom, dat ik me voeg bij de kerk, die met den moed des geloofs zich heeft losgemaakt van een Synodale hiërarchie, die voor de kerk alleen maar ontbindend werkt. Ik wensch niets anders dan ambtsdrager en lid te blijven van de kerk, die ik in Januari 1944 verliet.

Natuurlijk wensch ik niet mee te doen met alle mogelijke knoeierijen om zoo een weg te vinden om toch te blijven in de door de Synode gebonden kerk. Wat de Synode veroordeelde is mijn innige overtuiging. Het is mij volkomen onbegrijpelijk, dat de Synode enerzijds besluiten neemt en dat anderzijds allerlei wegen en middelen bedacht worden om hen die bezwaard zijn in de kerk te doen blijven. Dit is zonder eenige twijfel een houding, die in flagrante strijd is met den eisch van den Koning der Kerk, die zegt: „Uw ja zij ja en Uw neen zij neen en wat boven deze is, is zonde“. Aan dat onheil spel kan ik niet meedoen. Of de besluiten zijn bindend en moeten gehandhaafd worden, maar dan ten opzichte van allen, ook van hen, die in vroegere publicaties met de door de Synode genomen besluiten in strijd komen, of de besluiten moeten eerlijk en open worden herroepen en teruggenomen. Een tusschenweg is hier niet.

Daarbij komt, dat ik in geen enkel opzicht ook maar eenige verantwoordelijkheid wil en kan dragen voor afschorsingen en afzettingen van trouwe Dienaren des Woords en andere kerkeraadsleden, schorringen en afzettingen, die zeker in den hemel niet zijn geregistreerd. Ik ben er innig van overtuigd, dat vele door deze gang van zaken geschorsten door den Koning der Kerk. Wie de kerk alleen te dienen heeft, in hun ambt gehandhaafd zijn en blijven.

Het is mij ook hier onbegrijpelijk hoe de Kerkeraad van Kralingen aan deze handelingen heeft kunnen en willen meewerken en ik huiver als ik er aan denk, dat de broeders ook over deze zaak, zijn trouwe knechten aangedaan, eenmaal rekenschap zullen moeten afleggen tegenover den Koning der Kerk, die tevens Rechter is.

Als ik zoo afscheid neem van de broeders, wil ik niet nalaten hen zeer ernstig te wijzen op hun zonde van kerk-scheuring. De Heere geve den broeders verlichte oogen door Zijn Geest om hun zonde te kennen en te belijden en Hij voere door de kracht van Zijn genade de broeders op den weg van bekeering, opdat ze zoo met ons samen mogen strijden voor en arbeiden aan de eenheid van het lichaam van Christus, een eenheid, die ons voor alle dingen moet dierbaar zijn. Dan komt er ook de blijde mogelijkheid om binnen de muren van de kerk te discussiëren in Geestesgemeenschap over verschillende geschilpunten en zullen we samen strijden om te komen tot de waarheid, die in Christus Jezus is.

De Heere verlosse de broeders van de binding, waaronder ze zich hebben gesteld en Hij doe de broeders staan in de vrijheid, die daar is in Christus Jezus, onzen Heer.

De broeders zullen wel zoo welwillend zijn van dezen brief mededeeling te doen in de door de Synode gebonden kerk, terwijl ik mijnerzijds van dezen brief mededeeling hoop te doen in den dienst, die D.V. a.s. Zondag door mij geleid zal worden in de van Synodale hiërarchie vrijgemaakte kerk van Kralingen.

Met broedergroeten Uw,
w.g. F. A. DEN BOEFT.

Tot zoover Ds den Boeft. Hier wordt zonder omwegen gesproken — ook tegen het ergerlijke gekronkel, waarbij z.g. „rechts regelen“ gladweg worden verloochend — als ze eenmaal dienst hebben gedaan tegen bepaalde personen. Zulke „beleid“ is een gruwel.
K. S.

BRIEVEN aan een jongeren tijdgenoot

No. 12

Amice,

Dat is al een tijdje geleden, dat we correspondeerden. No. 11 van mijn brieven schreef ik je in het nummer van 16 Aug. 1940. Onze krant is toen verboden, en De Heraut bleef leven; onze redacteur is meteen in het Huis van Bewaring gezet; en misschien was jij wel onder den troep, die, naar verluidt, op zekeren dag de directie dezes Huizes en daarna de lui van de Sicherheitspolizei verleggen, resp. kwaad gemaakt heeft, door de toezending, tegelijkertijd, van eenige tientallen ansichtkaarten uit een Veluwsch dorp, alle voorzien van de initialen: V. L. G.; hetgeen wel zal hebben willen zeggen: Vive le Gueux.

Inderdaad, de geus leeft nog. Hier en daar schijnt hij iets van de wildheid, de onbesuisdheid, van zijn oertype te hebben overgehouden. Ik hoop dat jij op dit punt een verbeterd exemplaar van de overigens edelaardige soort zult krijgen.

En die Sicherheitspolizei is inmiddels ter ziele. Vandaag kreeg ik nog een exemplaar in handen van het liederenbundeltje der Hitler-jeugd. Titel: *Uns geht die Sonne nicht unter*. — Jaartal: 1934. Deutschland, erwache! Juda den Tod! Ja, ja. Die rote Front, brecht sie entzwei! H.J. marschiert —

die Strasse frei! Ja, ja. Brüder, formiert die Kolonnen! Kennwort: Revolution! Deutschland, mein Deutschland, wir kommen, bringen Dir Freiheit und Brot! Ja, ja. Einst kommt der Tag der Rache, einmal, da werden wir frei: schaffendes Deutschland, erwache, brich deine Ketten entzwei. Ja, ja.

Und einmal ist zu Ende
die Nacht und all die Not,
dann haben wir die Hände
zu unserm Herregott,
und wir marschieren, marschieren,
in langen Reihen zu viere,
der Sonne zugewandt,
und wir marschieren, marschieren,
in langen Reihen zu viere,
die Fahne in der Hand,
ins freie Vaterland. —

Ja, ja, Het is om bij te huilen: de roes, de hoogmoed.

O Strassburg, unser Strassburg,
wir holen dich zurück.

Wat bleef er van Strassburg over?

Land zwischen Rhein — und Weserstrand,
o grüss dich Gott, Westfalenland!

Maar Westfalen is ook bezet gebied. En de soldaten, —

es leben die Soldaten
so recht von Gottes Gnaden.
Der Himmel ist ihr Zelt,
ihr Tisch das grüne Feld.
Tralali, tralala, tralalei,
Tralala, ihr Tisch das grüne Feld.

We hebben ze gezien „de geïnformeerde landpiraten van Adolf Hitler's jeugd. We hebben gevoeld, wat zij van „Gottes Gnaden“ wisten. Het was om te beven.

Maar nu ze weg zijn, moeten wij weer aan den opbouw. Je begrijpt, dat ik onwillekeurig daarbij denk aan wat ik je in dat laatste nummer vóór het verbod van ons blad heb geschreven. Ik heb het hier voor me:

„... troost je dan in elk geval maar met deze gedachte, dat je, om voor ons berooid volk iets goeds te kunnen zijn, goed antirevolutionair moet wezen. Verdiept, bekeerd, gesterkt, van allerlei ballast bevrijd? Best mogelijk. Maar dan toch antirevolutionair, en kerkelijk — gereformeerd, ook met al die toevoegselen van daarnet erbij.“

Me dunkt, we kunnen den draad van onze correspondentie hier wel weer opnemen.

En dan wil ik je wel wat opbiechten.

Ik heb wat medelijden met je.

Voorals als ik me afvraag, hoe jij dit advies, dat bijna 5 jaar geleden je gegeven werd, na die vijf jaren zult taxeren. Taxeren, niet het minst op het punt van zijn uitvoerbaarheid.

Ik liet daar even doorschemeren, in die woorden van vijf jaar geleden, dat je misschien het gevoel had, „van allerlei ballast bevrijd te moeten worden.“

Die ballastkwestie is een typische crisiskwestie. Nauwelijks waren de duitse, beter gezegd: de nazi-sprinkhanen in breede zwermen op onze akkers, in onze huizen, onze silo's, onze paleizen, kantoren en tempels neergestreken, of van rechts en links kwam de verzekering: *natuurlijk moet straks heel wat ballast overboord*. Wie in dien tijd — 1940 — zich nog respecteerde, zong in het wegmet-de-ballast-koor dapper mee. Wat nu precies onder de ballast te verstaan was? Geen mensch, die het wist te zeggen onder ons. Je had trouwens geen kans, nog iets te zeggen, dat niet gedictieerd was door een of anderen persconferent! Maar daarom was 't ook des te gemakkelijker, de formele ethiek van het ballast-over-boord-paragraafje te doceeren. Je toonde daarmee tweeërlei: primo, dat je „begrip“ had voor den nieuwen tijd; secundo, dat je toch een brave matroos was: de schuit, de ouwe schuit, die wou je in elk geval behouden. De politieke schuit. En ook de kerkelijke. Verder ging je verklaring niet, want je moest toch het advies van prof. Waterink uit die dagen ter harte nemen: je correct gedragen jegens den bezetter...

Nu die bezetter zelf bezet geworden is, komt boontje om zijn loontje. De vraag is nu: wat is ballast, en wat is de onmisbare lading? En — hoe krijgen we de ouwe schuit weer reë? Zonder ballast, alleen maar met all-round-waar?

Kijk eens, amice, als ik me niet bedrieg, sta jij, die me nog altijd voor den geest staat als antirevolutionair van gereformeerden huize, ietwat betuurd te kijken. Vooral als je denkt aan dat tweeër-

lei „terrein“, dat in mijn brief nr. 11 in de zoeven gereleveerde volzinnen ter sprake kwam.

Het politieke.

En het kerkelijke.

Dat ze in het politieke leven heel wat ballast overboord willen gooien, word je langzamerhand wel duidelijk. Er grijpen heel wat menschen naar de leiding, die zich kenmerken door het niet-geprononceerd zijn. Eenheid, roepen ze, eenheid. Een-blok-vorming. Maar tusschen blokken en leg-stukken wordt niet scherp onderscheiden. En als ze nog een uit leg-stukken opgebouwd blok schijnen te willen, m.a.w., als ze nog den kant uit schijnen te willen van federatief verband tusschen groepen of partijen, die elk voor zich een eigen karakter, een eigen beginsel, een eigen levens-overtuiging hebben, nu ja, dan moet toch het ééne leg-stuk zich naast het andere kunnen laten vlijen: alle componenten moeten aan en in elkaar passen, anders kun je het volk niet helpen, naar hun verzekering. Je kunt den machtigsten heiden van heden niet verslaan, als je niet met den momenteel minder barschen een verbond sluit. Je moet om den Beëlzebub-van-het-oogenblik te verslaan toch je associeeren met een paar van zijn minder ommeuze duivelen. Tenminste in het concrete werkprogramma. De antithese? Stil, — er moet toch ballast overboord? Real-politiek? Nee, nee. De ouwe lei-draden zijn nog niet vergeten. Maar reële politiek is wat anders. 't Eene is ditsch, 't andere klinkt hollandsch. Men moet zijn tijd verstaan. Er is een „Gebot der Stunde“. Het is dit: dat de klok, die om 't uur het liedje speelt, dat elk uur een „Stunde des Gebots“ is, toch maar een poosje stil moest gezet worden. Mijn grootvaders klok was een deffige klok. Maar de oude man is dood gebleven in het concentratiekamp of anderszins. En opeens bleef ze — die klok — (stil gezet?) staan, om nooit meer te gaan, toen het doodsuur van d'oude verscheen. Heden, 't is nog aandoenlijk ook.

De politieke hemel weergalmt van 't anti-ballast-adagium.

Maar de kerkelijke?

Och arme, de kerkelijke hemel ziet rood, droevig rood, vanwege de ballastvermeerdering. Daar heb je nu een synode, en later nog een, die de professoren, de dominees, de kandidaten, de ambtsdragers allemaal, bindt aan een heel stel splinternieuwe uitspraken — meervoud — van 1942. Dr J. Ridderbos weet er alles van. 't Is dezelfde, die nog niet zoo heel lang geleden — 't was in 1930 — aan de Arnhemse synode schreef, „dat men inzake uitbreiding der belijdenisschriften de uiterste voorzichtigheid moet betrachten.“ „In dit opzicht“, zoo vervolgt hij, „brengt m.i. elke noodeloze uitbreiding gevaar met zich.“ „Het gezag der belijdenisschriften kan zelve door noodeloze uitbreiding licht worden verzwakt.“ „Het is een algemeen verschijnsel, dat een zaak door overdrijving niet gebaat, maar geschaad wordt.“ „Hoe grooter het aantal formuleeringen, hoe grooter het gevaar, dat er aan de volledige instemming met dit alles bij sommigen iets ontbreekt.“ „Ijverend voor de waarheid, moeten wij ook in de wijze, waarop wij dit doen, teederheid betrachten ten opzichte van de conscientien der geloovigen.“ „Het getal der kerkelijk-bindende menselijke formuleeringen (waarvoor toch aan de kerk geen gave der onfeilbaarheid is geschonken) zullen we niet zonder groote oorzaak vermeerderen, opdat we niet aan de conscientien der geloovigen lasten opleggen, die te zwaar zijn om te dragen.“ „Uit de troostrijke belofte aangaande de leiding des Geestes, aan de kerk geschonken, valt toch niet af te leiden, dat zij een steeds groeiende bundel belijdenisschriften zal moeten hebben.“ „Een belijdenis-schrift, zal ze niet al te veel het karakter verkrijgen van een leerreglement, ... moet bezitten dat winnende en geestelijk-bindende karakter, waardoor het ware belijden zich kenmerkt.“ „Vooral hier geldt, dat niet elke vermeerdering een verrijking is, niet iedere stap een schrede voorwaarts, noch elke uitbouw een waarborg voor beter en veiliger wonen.“

Met deze woorden — waarmee je correspondent het heelemaal eens is, heeft dr J. Ridderbos destijds ons helpen vrijwaren tegen een reeks van nieuwe artikelen, die dr. V. Hepp al had aangekondigd als de Arnhemse artikelen. Zakelijk had prof. Greijdanus ze reeds getorpedeerd. Toen luidde dus het advies: *geen ballast!* Maar na 12 jaar is veel veranderd. Dr J. Ridderbos heeft in 1942 nieuwe artikelen, en dit zelfs met een Toelichting, die hij in 1930 maar schadelijk vond, voorgesteld, die, na hun aanvaarding achter gesloten deuren ('t was immers

oorlog! al was, weer Ballast! Bij liever een oogenblik deze ballast het kerkel het schors matrozen.

En daar jes. Het p lijke, dat l hinderlijke de schuit boord te w delijke lad

Beste v boel er bij wil zegger het princij verloochen principeel zijn manne treft, valt den, die vo synodaliteit associeerer 1945 zich tegen N.S dat ze ook die in deze de kerkelij ongoddelij ieder, die synodale, nuchter te vrijhoudt „trouw“ b terrein h treft, amio Dat wil z blijven no veranderin kerkenordi vormden v

Je moet Ook in Wie een verkeerd h niet uitsto kandidaten verstandig dwongen v van deze v centreeren ballast bew

Hier en eenigingen deining te heeft te w bond heeft gevormd d Hij zal de lossing nie dat men d in den Bon gedurfd, ir trouw war die in de gespuis zie verraad, d zaak. Zich oppersynoc men die p aan hun w om 's Heer kent als ge jeugdbond van w ge

Er is ge recht getro Van sch „synodale“ langs één „vrijgema richting e zullen vert organisati jeugtleider door n.l. t de vereeni kerkerader kend staar wettige su sen!“, kwa